

Correctievoorschrift HAVO

2022

tijdvak 2

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Een illusie van plooival

1 maximumscore 2

Kunstenaars profiteerden hiervan, doordat (twee van de volgende):

- ze meer/vaker opdrachten kregen.
- ze bescherming van de (nieuwe) rijken verkregen (mecenaat) / ze een (regelmatig) inkomen / werkruimte verkregen (en daarmee een stabiele positie).
- ze hoge(re) bedragen konden vragen voor hun werk (door opdrachtgevers tegen elkaar uit te spelen).
- ze de mogelijkheid kregen zich (intellectueel) verder te ontwikkelen.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 3

De nieuwe rijken lieten werk in opdracht maken, omdat (drie van de volgende):

- ze op die manier hun nieuwe status konden tonen.
- ze daarmee duidelijk maakten dat ze het geld hadden om zich een opdracht te kunnen permitteren.
- ze daarmee duidelijk maakten dat ze erbij hoorden / tot de elite/(nieuwe) rijken behoorden.
- ze op die manier een collectie konden opbouwen / hun goede smaak konden tonen.
- ze op die manier konden laten zien dat ze belezen (erudiet) waren.
- ze zich op die manier konden vereeuwigen voor het nageslacht (of voor werknemers).
- ze daarmee een historisch belangrijk moment konden vastleggen.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- (theoretische kennis) De kunstenaar moest kennis hebben van (kunst)theoretische boeken/traktaten (bijvoorbeeld over materiaal (verfpigmenten) en techniek) / van de kunst uit de klassieke oudheid / van kunstwerken van andere grote meesters / van bepaalde (schilder)tradities 1
- (technisch aspect) De kunstenaar moest proportieeler / perspectief / gezichtsuitdrukkingen / anatomie kunnen toepassen 1

4 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De vorm van het lichaam is zichtbaar (door de weergave in licht en schaduwpartijen) (plasticiteit) / wordt benadrukt door de soepelvallende stof en/of er wordt beweging gesuggereerd en/of de stof lijkt soepel te vallen / te wapperen rondom de ledematen alsof deze in beweging zijn.

5 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Maria en Elisabeth pakken elkaar vast (daardoor zijn zij te herkennen als de hoofdfiguren in de voorstelling).
- Maria en Elisabeth kijken elkaar aan (daardoor zijn zij te herkennen als de hoofdfiguren in de voorstelling).
- Maria en Elisabeth hebben aureolen / goudkleurige cirkels om hun hoofden, waaruit blijkt dat ze heiligen zijn (daardoor zijn zij te herkennen als de hoofdfiguren in de voorstelling).
- Maria en Elisabeth staan voor de andere twee vrouwen (daardoor zijn zij te herkennen als de hoofdfiguren in de voorstelling).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (ruimte) De vrouwen nemen het grootste vlak in beslag / staan op de voorgrond / overlappen de andere vrouwen (en dat richt de aandacht van de beschouwer op Maria en Elisabeth).
- (compositie) De horizontale lijnen van de armen van Maria en Elisabeth zijn in contrast met de overwegend verticale lijnvoering (en daardoor wordt de aandacht van de beschouwer op de beide vrouwen gericht).
- (compositie) De hoofden van Maria en Elisabeth zijn en profil afgebeeld, zodat het lijkt alsof Maria en Elisabeth samen praten, wat de aandacht trekt (in tegenstelling tot de hoofden van de bediendes, die frontaal zijn afgebeeld).
- (vorm) De kleding is geschilderd met de suggestie van beweging, alsof er net bewogen is / alsof de voet van Elisabeth beweegt (en dat richt de aandacht van de beschouwer op de beide vrouwen).
- (licht) Het licht valt vanaf de voorkant op Maria en Elisabeth (linksvoor). / Er is licht op de voorgrond en niet op de achtergrond, daardoor lijken beide vrouwen uitgelicht (en wordt de aandacht van de beschouwer op beide vrouwen gericht).
- (compositie) Het is een centrale compositie (en daarmee wordt de aandacht van de beschouwer op de beide vrouwen gericht).

per juist antwoord

1

7 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Vasari schreef in *Le Vite* niet alleen over het vakmanschap / ambacht van de kunstenaar, maar ook over de intellectuele capaciteiten / de vaktheoretische kennis waarover een kunstenaar moest beschikken. Hierdoor was de kunstenaar niet langer alleen een ambachtsman, maar was hij te zien als een geleerde, ontwikkelde persoon en/of uitvinder of schepper (zoals God).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- Viola gebruikt slow motion, waardoor elke beweging en/of emotie aandacht krijgt en de focus op de ontmoeting ligt / en de ontmoeting centraal staat.
- Viola gebruikt een windmachine, waardoor de kleding van Elisabeth en Maria wappert en de focus op de ontmoeting ligt.
- Viola gebruikt een continu hoorbaar geluid(s-effect) van wind (ruis) / vervormde stemmen, waardoor een mysterieuze / spirituele sfeer lijkt te ontstaan en de ontmoeting tussen de twee heilige vrouwen wordt benadrukt.

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als een special effect met toelichting juist is, 1 scorepunt toekennen.

Blok 2 Tussen werkelijkheid en fantasie

9 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- De samenwerking tussen kunstenaars van verschillende disciplines was volgens Diaghilev belangrijk, omdat (een van de volgende):
 - hij verwachtte dat kunstenaars door kruisbestuiving / het uitwisselen van ideeën / wederzijdse beïnvloeding tot nieuwe inzichten kwamen van waaruit een gezamenlijk (vernieuwend) multidisciplinair programma en/of van waaruit totaalkunst kon ontstaan.
 - hij daarmee aansloot bij de moderne tijd / avantgardistische tendensen en op die manier een nieuw publiek aan zich kon binden.
- Deze nieuwe manier van samenwerken is kenmerkend voor het modernisme, omdat kunstenaars/men geïnteresseerd waren in nieuwe samenwerkingsverbanden / in nieuwe (kunst)vormen (totaalkunst) / in de grondslagen van andere kunstdisciplines

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

De sfeer van de kermis wordt verklankt door (twee antwoorden, bijvoorbeeld):

- de verschillende motieven die elkaar steeds afwisselen (waarmee de verschillende attracties worden verklankt / waarmee de vrolijke sfeer wordt verklankt).
- het afbreken van muzikale thema's op onverwachte momenten (waarmee het gebrek aan tijd om je ergens op te concentreren wordt verklankt / waarmee het lopen langs de verschillende kermisattracties wordt verklankt / waarmee de chaotische / spannende sfeer wordt verklankt).
- de verschillende melodielijnen die elkaar steeds afwisselen / die soms door elkaar te horen zijn (waarmee de verschillende attracties worden verklankt / waarmee de chaotische / vrolijke sfeer wordt verklankt).

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als uit de beschrijving van de muziek de sfeer van de kermis blijkt, 1 scorepunt toekennen. Een antwoord als 'het klinkt opwindend' (zonder beschrijving van de muziek) mag daarom niet goed gerekend worden.

11 maximumscore 2

verdriet (een van de volgende):

- het laten hangen en schudden/schurken van het hoofd
- de grote wanhopige gebaren met de handen
- het zich laten vallen

boosheid (twee van de volgende):

- het stampen/trappelen met de voeten
- het schudden van de vuisten/handen
- het reiken naar het schilderij
- het slaan van de armen

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

drie van de volgende:

- In de beschildering van het decor zie je zwaar aangezette, hoekige/puntige vormen.
- In de beschildering van het decor zijn scherpe contourlijnen aanwezig.
- De beschildering van het decor heeft een sterk/overdreven licht-donkercontrast.
- De (duivels)figuur op de deur in de achtergrond en/of het portret van de tovenaar is vereenvoudigd weergegeven.
- De (duivels)figuur en/of het portret van de tovenaar toont sterke kleurcontrasten / heeft felle, rode kleuren.
- De (duivels)figuur en/of het portret van de tovenaar oogt plat / is tweedimensionaal weergegeven (er is geen moeite gedaan om ruimtelijkheid te suggereren).

per juist antwoord

1

13 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het gebruik van polytonaliteit wordt als modernistisch beschouwd, omdat (een van de volgende):

- met polytonaliteit gebroken wordt met de traditionele, klassieke muziek (die doorgaans was opgebouwd vanuit één toonsoort).
- met polytonaliteit grote gevoelens verklankt konden worden (expressionisme).
- polytonaliteit (als nieuwe vorm) onderdeel uitmaakte van een onderzoek / zoektocht naar nieuwe vormen van kunst (experimenteel).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

- voor (een van de volgende): 1
 - Een ballet (zoals elke kunstuiting) moet voor iedereen in dezelfde mate toegankelijk / herkenbaar zijn. Het gebruik van stereotypen sluit sommige groepen buiten.
 - Door een historisch balletstuk naar aanleiding van veranderde inzichten aan te passen / te actualiseren, wordt de algemene waarde / betekenis van het stuk voor de eigen tijd / toekomst bewaard.
 - Het gebruik van stereotiepe elementen leidt af van een meer universele betekenis die een kunstwerk kan hebben.
- tegen (een van de volgende): 1
 - De oorspronkelijke bedoeling / betekenis van het kunstwerk verandert. / Het gaat om een autonome artistieke schepping, waarbij aanpassingen niet wenselijk zijn.
 - Het gaat om kunstwerken die in een andere periode zijn ontstaan en in de context van die periode moeten worden beschouwd.
 - Elk kunstwerk dient om historische redenen integraal en oorspronkelijk bewaard te blijven, zodat men inzicht heeft/verkrijgt in het verleden / lessen geleerd kunnen worden van het verleden (educatieve functie).

15 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Het door Stravinsky bedachte einde sluit beter aan bij Petroesjka als levend wezen, omdat (een van de volgende): 1
 - Petroesjka na zijn dood verschijnt als geest en deze geestverschijning / de aanwezigheid van een ziel kan verwijzen naar zijn menselijke kant.
 - Petroesjka na zijn dood lijkt op te stijgen naar de hemel en dit sluit aan bij waar mensen, volgens sommige geloven, na hun dood naar toe gaan.
 - een feestende menigte niet gepast is bij de dood van een levend wezen.
- Het originele einde van Diaghilev sluit beter aan bij Petroesjka als pop, omdat (een van de volgende): 1
 - een pop niet dood kan gaan; een feestende menigte en/of de uitbundige dans is dan een logische traditionele afsluiting van een ballet.
 - een pop niet mag leven zonder zijn schepper; een feestende menigte en/of de uitbundige dans is dan een logische traditionele afsluiting van een ballet.
 - poppen levenloos zijn en een pop die tot leven moet zijn gekomen, is onnatuurlijk/slecht. Het is dus een opluchting dat deze pop niet langer levend is en daarom feest de menigte.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 1

Stravinsky lijkt zich met deze uitspraak te keren tegen zijn eigen muziek voor *Petroesjka*, omdat deze muziek een verhaal verklankt / de gebeurtenissen / kermisattracties op het plein / emoties van *Petroesjka* verklankt (en dus wel iets anders uitdrukt dan zichzelf).

Blok 3 Fictie binnen en buiten de film

17 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Licht / vrolijk entertainment/vermaak; hierdoor waren de shows gemakkelijk te volgen en/of te begrijpen door iedereen.
- Niet-talig; hierdoor waren de shows gemakkelijk te volgen en/of te begrijpen door iedereen.
- Gevarieerde programma's / divers in aanbod; hierdoor sloten de shows aan bij verschillende leeftijden en interesses / hierdoor waren de shows geschikt voor de hele familie.
- Korte programma's / sketches; hierdoor waren zij geschikt voor de hele familie (er was weinig concentratie nodig).
- Goedkope kaartjes; hierdoor konden veel mensen de shows bezoeken.

per juist antwoord

1

18 maximumscore 1

Grant gebruikte het komische / clowneske / fysieke / aan slapstick verwante aspect van zijn speelstijl (acrobatische toeren / overdreven/uitvergroete gebaren en mimiek) in het acteren voor de camera.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

- De filmstudio's destijds hielden ook buiten de films het imago van acteurs in stand, door (twee van de volgende): 2
 - acteurs een (nieuwe) artiestennaam te geven.
 - acteurs bepaalde kleding te laten dragen (die hun sterrenstatus benadrukte).
 - regels op te stellen over hoe acteurs zich moesten gedragen.
 - acteurs bepaalde feesten te laten bezoeken / op premières aanwezig te laten zijn (waar veel beroemde mensen zich presenteerden).
 - publiciteitsmateriaal te maken waarin acteurs aantrekkelijk/succesvol in beeld gebracht werden en/of waarin een ideaalbeeld van de acteur werd gepresenteerd.

Opmerking

Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.

- Deze wereld van glamour is aantrekkelijk voor het grote publiek, omdat (een van de volgende): 1
 - men kan ontsnappen aan de dagelijkse werkelijkheid (zich kan laten 'verdwijnen' in een imaginaire / ideale wereld).
 - men kan meeleven met sterren/idolen (en het vaak roerige leven dat zij leiden).
 - men sterren/idolen als rolmodel kan beschouwen.

20 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Je zou kunnen stellen dat *Golden Boy* idealistisch was, omdat het gaat over de waarde van geld tegenover andere, niet-materiële waarden in het leven, zoals vioolspelen en daar gelukkig van worden 1
- Je zou kunnen stellen dat *Golden Boy* het actuele leven in de jaren 30 in de Verenigde Staten weerspiegelde, omdat (een van de volgende): 1
 - de hoofdpersonen een immigrant en zijn zoon zijn: in het begin van de twintigste eeuw trokken veel immigranten naar Amerika.
 - de hoofdpersonen arm zijn, net als veel Amerikaanse immigranten in die tijd. (Het verdienen van je eigen geld was een belangrijk thema, waardoor ze vaak kozen voor werk met een hoog inkomen / waar financiële zekerheid te vinden is.)
 - er in die tijd onzekerheid was over de toekomst, net zoals bij de familie van Joe te zien is en/of de familie Bonaparte moeilijk kan rondkomen, net zoals er in die tijd veel mensen werkloos waren en leefden in armoede (de beurskrach van 1929 zorgde er mede voor dat de Verenigde Staten in een jarenlang durende Grote Depressie belandden).

Vraag	Antwoord	Scores
21	<p>maximumscore 1</p> <p>De speelstijl in het filmfragment is typerend voor de methode van Stanislavski, omdat het spel van beide acteurs authentiek en/of waarachtig/realistisch / ingeleefd is.</p>	
22	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het maatschappelijke generatieconflict vanaf de jaren 50 gaat over het verschil in waarden en normen tussen de oude en nieuwe generatie en/of over de oudere generatie die blij was met de groeiende (materiële) welvaart (en niet begreep dat de jongere generatie ondanks die welvaart / de wereldoorlog die voorbij was toch problemen kon hebben), terwijl de jongere generatie verlangde naar begrip voor hun situatie / meer vrijheid om te leven naar eigen inzichten / in vrede en/of om te genieten van het leven 1 • Jim heeft als kind van welgestelde ouders geen reden om te rebelleren / een rebel te zijn (of zelfs om zich ongelukkig te voelen), hij heeft immers alles wat zijn hartje begeert. Toch rebelleert hij door dronken te worden en/of door zijn vader tegen te spreken en/of door zich te laten oppakken door de politie: hij is een rebel zonder reden 1 	
23	<p>maximumscore 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • handelingen (vier van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – (stap 1) Buzz betast de auto van Jim. – (stap 2) Buzz steekt zijn arm door het raam. – (stap 3) Buzz trekt demonstratief zijn vriendin Judy weg. – (stap 4) Buzz trekt zijn mes. – (stap 5) Buzz toont (uitdagend) het lemmet/het mes. – (stap 6) Buzz betast met de punt van het mes de autoband van Jims auto. – (stap 7) Buzz draait zijn hoofd naar de autoband en daarna naar Jim. <p>indien vier handelingen juist omschreven en in de juiste volgorde 3</p> <p>indien drie handelingen juist omschreven en in de juiste volgorde 2</p> <p>indien twee handelingen juist omschreven en in de juiste volgorde 1</p> <p>indien minder dan twee handelingen juist omschreven en in de juiste volgorde 0</p> <ul style="list-style-type: none"> • fysieke ondersteuning van de climax van de spanningsopbouw bij de laatste stap: Als Buzz de autoband lek steekt, houdt Jim zijn adem in / ademt hij in. Zodra de lucht uit de band ontsnapt, laat Jim zijn ingehouden adem los / wordt zijn lichaam ‘slap’ zoals ook de band slap wordt 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 1

De regisseur koos voor echte benedeleden, omdat daardoor het werkelijkheidsgehalte van de scènes werd verhoogd. (De benedeleden zouden levensecht en geloofwaardig overkomen / de spanning tussen de benedeleden kan gebruikt worden in de film.)

25 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Familie en vrienden van de overleden acteur zouden geschokt / onaangenaam verrast kunnen zijn wanneer ze met nieuwe ('onechte'/ geconstrueerde) beelden van hem geconfronteerd zouden worden.
- Het is ethisch onverantwoord om een dode virtueel tot leven te wekken en hem/haar in een positie te plaatsen waar hij/zij zelf niet meer voor kan kiezen.
- Hij/zij heeft geen zeggenschap noch inbreng over het karakter dat hij speelt. Zijn creativiteit en kunde als acteur wordt daarmee genegeerd.
- Het beeld dat wij hebben van een overleden acteur/James Dean is compleet, zijn leven is afgerond. Het is niet nodig om nieuwe fictieve gebeurtenissen toe te voegen.
- Je schaadt de persoonlijke integriteit van een persoon door postuum met zijn gestalte aan de haal te gaan.

per juist antwoord

1

Blok 4 De wereld in trance

26 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De interesse van hippies in het Midden-Oosten / oosterse religies sluit aan bij de afkomst van de godin.
- Het in trance zijn door de muziek / geestverruimende middelen / meditatie sluit aan bij de trance die Astarte opwekt.
- De (politieke) ideeën van de hippies over liefde en oorlog ('make love, not war') sluiten aan bij de betekenis van de godin.
- De vrije, seksuele moraal van de hippies sluit aan bij de betekenis van de godin (vruchtbaarheid).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De dansers dragen geen traditionele, klassieke danskleding.
- Er wordt gedanst op populaire muziek.
- Er worden (eerder opgenomen) filmbeelden (door elkaar) geprojecteerd op het achterdoek.
- Een danser komt op vanuit het publiek (waarbij de vierde wand wordt doorbroken).
- De dansers reageren op de projectie.
- De voorstelling lijkt zich buiten / op straat voort te zetten (dit was een nieuwe publieksbeleving).
- Er wordt een stroboscoop gebruikt (waardoor bewegingen vervreemdend lijken).
- Verschillende kunstdisciplines hebben een belangrijke rol in de voorstelling (er ontstaat totaalkunst).

per juist antwoord

1

28 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het overlappen van beelden (godin, vrouw, man) benadrukt de psychedelische ervaring (waarbij beelden samenvloeien).
- De (drukke) patronen op de achtergrond (caleidoscopisch) benadrukken een staat van trance.
- De achtergrond maakt van de vrouw een mystiek/heilig persoon / creëert een soort halo rondom de vrouw (en benadrukt haar verlichte staat van zijn).
- De vrouw kijkt de beschouwer recht aan, alsof zij hem in trance wil brengen (dit wordt extra benadrukt door de speciale make-up).
- De uitdrukking en/of houding van de man/vrouw benadrukt een (seksuele) extase.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (geënceneerde beelden) Verschillende beelden (vanuit verschillende bronnen) overlappen elkaar / zijn samengebracht.
- (overschrijding van grenzen van kunstdisciplines / multidisciplinariteit) De disciplines film, muziek en dans (en/of bodyart / videokunst / performance) komen samen (waardoor totaaltheater kan ontstaan).
- (grensvervaging tussen hoge en lage cultuur) Het ballet wordt muzikaal ondersteund door een rockband.
- (geen absolute waarheid) De verschillende beelden (vanuit verschillende bronnen) creëren tezamen een andere / nieuwe (schijn)werkelijkheid.
- (eclecticisme) Verschillende danssoorten (klassiek ballet en moderne dans) worden met elkaar vermengd.

per juist antwoord

1

30 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- (botsing) De hippies willen zich niet aanpassen aan de (heersende) normen en waarden / gebruiken / kledingstijl van de elite, terwijl de elite de eigen normen en waarden wil beschermen (en alles wat afwijkt van deze norm als verwerpelijk ziet) 1
- botsing in filmfragment 2 (een van de volgende): 1
 - Hippie Claude komt onuitgenodigd binnenvallen, terwijl de elite een feest organiseert voor genodigden (zij storen zich aan de gastvrijheid die Claude zichzelf lijkt toe te eigenen).
 - Hippie Claude veegt servies van tafel / maakt een chaos van de eettafel, terwijl de elite hecht aan chique tafelsettingen / tafelmanieren.
 - Hippie Claude staat / danst op de tafel / maakt provocerende (dans)bewegingen / hangt aan de kroonluchter, terwijl de elite strenge etiquette / manieren hanteert aan tafel.
 - Hippie Claude draagt een open blouse / een ketting en/of hij heeft lang haar, terwijl de elite jurken / pakken draagt / zich houdt aan strikte kledingvoorschriften.

Opmerking

Alleen als er een juiste beschrijving van hippie Claude én de elite (het gezelschap) is gegeven en waaruit de botsing blijkt, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

31 maximumscore 2

- ruimte (een van de volgende): 1
 - (richtingen) De dansers bewegen zich als een groep over het veld gebruikmakend van dezelfde richtingen / vloerpatronen, waaruit harmonie blijkt.
 - (hoogtelagen) Halverwege het fragment bewegen de dansers in dezelfde hoogtelaag (gelijktijdige sprongen / (arm)bewegingen omhoog), wat een harmonieus beeld geeft.
 - (vorm) De dansers gebruiken open lichaamsvormen, waaruit vertrouwen en harmonie blijkt.
 - (opstelling) Ze eindigen in een rij op een bank, waaruit eenheid / verbondenheid blijkt.
- kracht (een van de volgende): 1
 - (hard/zacht) De dansers bewegen aan het begin van het fragment veelal vloeiend / zacht, wat een harmonieuze / positieve sfeer geeft.
 - (zwaartekracht) De dansers maken gebruik van de zwaartekracht (vallen) / bewegen tegen de zwaartekracht in (sprongen) waarbij ze elkaar ondersteunen / liften / opvangen, waaruit vertrouwen en harmonie blijkt.

32 maximumscore 2

- twee van de volgende:
- Er zijn verschillende (transparante) beelden van het hoofd van de zangeres over elkaar heen gemonteerd. Dit heeft een psychedelisch effect en past bij de flowerpower (geestverruimende middelen).
 - Er zijn (digitale) shots te zien van beelden uit de ruimte, zoals wolken, sterren en planeten. Dat past bij de hang naar het mystieke / de interesse in de astrologie in de flowerpowertijd.
 - Er is gebruikgemaakt van sterk tegenlicht / van stroboscopisch (flikkerend) licht / van sterke licht-donkercontrasten. Dit heeft een psychedelisch effect en dat past bij de flowerpower (geestverruimende middelen).
 - De beelden vervloeien met elkaar / bewegen en/of draaien continu. Dit heeft een psychedelisch effect en dat past bij de flowerpower (geestverruimende middelen).
 - Een man heeft lang haar / draagt een rond brilletje / lang gewaad. Dit past bij het beeld van / de kledingstijl van een hippie uit de jaren 60.
 - Een man maakt een peace-teken. Dit past bij de gedachte 'make love, not war' van een hippie uit de jaren 60.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 1

Happy hardcore was populair bij een groot publiek, doordat (een van de volgende):

- de muziek toegankelijk was (het is melodieuzer / harmonieuzer dan de hardcore gabbermuziek) en dat sprak een groot publiek aan.
- de muziek herkenbaar was (er is een (vergeten) hit gebruikt / er wordt gerefereerd aan oudere populaire stromingen zoals de hippiecultuur) en dat sprak een groter publiek aan.

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinerator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 24 juni te accorderen.

Ook na 24 juni kunt u nog tot en met 30 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

Blok 1

afbeelding 1	Jacopo da Pontormo, <i>Portret van Alessandro de' Medici</i> , geschilderd voor 1535 https://www.philamuseum.org/collection/object/102656
afbeelding 2	Jacopo da Pontormo, <i>Visitatie</i> , ca.1528 https://it.wikipedia.org/wiki/Visitazione_di_Carmignano#/media/File:Pontormo-visitation-after-restorationRGB.jpg
filmfragment 1	Bill Viola, <i>The Greeting</i> , 1995 https://www.youtube.com/watch?v=J1Tz8TG5gGk

Blok 2

- filmfragment 1 Sergej Diaghilev, *Petroesjka* met muziek van Igor Stravinsky, 1911
<https://www.youtube.com/watch?v=NBaKgjmgxbU&t=403s>
- filmfragment 2 Sergej Diaghilev, *Petroesjka* met muziek van Igor Stravinsky, 1911
<https://www.youtube.com/watch?v=NBaKgjmgxbU&t=403s>
- filmfragment 3 Sergej Diaghilev, *Petroesjka* met muziek van Igor Stravinsky, 1911
<https://www.youtube.com/watch?v=NBaKgjmgxbU&t=403s>
- filmfragment 4 Sergej Diaghilev, *Petroesjka* met muziek van Igor Stravinsky, 1911
<https://www.youtube.com/watch?v=NBaKgjmgxbU&t=403s>
- filmfragment 5 Sergej Diaghilev, *Petroesjka* met muziek van Igor Stravinsky, 1911
<https://www.youtube.com/watch?v=NBaKgjmgxbU&t=403s>
- geluidsfragment 1 Sergej Diaghilev, *Petroesjka* met muziek van Igor Stravinsky, 1911
<https://www.youtube.com/watch?v=NBaKgjmgxbU&t=403s>

Blok 3

- afbeelding 1 het Majestic Theatre in Detroit, 1909
https://www.shorpy.com/node/9480?size=_original#caption
- afbeelding 2 artiesten in theatershows rond 1900
https://revistamutt.com/wp-content/uploads/2017/04/vaudeville_Ayalen_1.jpg
https://64.media.tumblr.com/aaa0aa0ad1aa886e1b5b5f9ebbae38b9/tumblr_nm6eyaPrPF1tayzceo1_250.jpg
https://wakespace.lib.wfu.edu/bitstream/handle/10339/38831/MS608_3_26_001a.jpg
<https://ghostsofdevilslake.files.wordpress.com/2013/02/j-t-doyle.jpg>
- afbeelding 3 actrice Mae West op de rode loper in de jaren 30
https://assets-vinterior-2.vinterior.co/uploads/listing_image/image/555380/mae-west-on-the-red-carpet-1930s-hollywood-oversize-silver-gelatin-print-unframed_0.jpg
- afbeelding 4 James Dean (eerste rij, derde van links) tijdens een les van de Actors Studio
<https://www.wministry.com/wp-content/uploads/2019/03/KNOWING-JAMES-DEAN-AND-HIS-ICONIC-REBELOUS-STORIES.02.jpg>
- filmfragment 1 verschillende scènes uit films met Cary Grant
<https://www.youtube.com/watch?v=FpZReQpviVA>
- filmfragment 2 *Golden Boy*, regisseur Rouben Mamoulian, 1939
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=QqASfGfPNWc&t=789s>
- filmfragment 3 *Rebel Without a Cause*, regisseur Nicholas Ray, 1955
DVD
- filmfragment 4 *Rebel Without a Cause*, regisseur Nicholas Ray, 1955
DVD
- filmfragment 5 screentest voor *Rebel Without a Cause*
https://www.youtube.com/watch?v=0zR_99iFnKI

Blok 4

- afbeelding 1 *TIME-magazine*, 1968
https://attheballet.files.wordpress.com/2011/03/1101680315_400.jpg
- filmfragment 1 reconstructie van *Astarte* uit 2002, gedeelte uit documentaire
<https://vimeo.com/463059915>
- filmfragment 2 *Hair*, regisseur Miles Forman, 1979
<https://www.youtube.com/watch?v=tbdT-4hFgd4>
- filmfragment 3 *Hair*, regisseur Miles Forman, 1979
https://www.youtube.com/watch?v=BTZArvmG_o
- filmfragment 4 *Aquarius*, Party Animals, 1996
<https://www.youtube.com/watch?v=AsAw3lWeepI>

Alle sites zijn voor het laatst geraadpleegd omstreeks augustus 2021

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.